

Træk i flere håndtag for at få færre dødfødte kalve

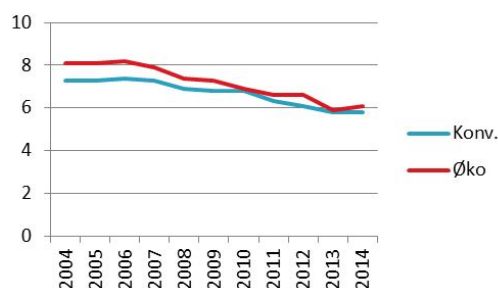
I et nyt projekt har 71 økologiske mælkeproducenter gennemgået bedriften for faktorer, som kan sænke antallet af dødfødte kalve. De typiske forbedringsområder er relateret til fodring, kviernes opstaldning, opsyn ved kælvning og kælvkviernes størrelse.

En af de "øemme tæer" hos økologiske mælkeproducenter er, at mange kalve dør i fødslen. Og selv om tallet har været faldende de sidste ti år, ligger dødeligheden fortsat højt og højere end i tilsvarende konventionelle besætninger. Et nyt projekt har derfor undersøgt, hvad de typiske indsatsområder er, hvis antallet af dødfødte kalve skal sænkes yderligere.

Positiv udvikling mod målet

Aktuelt ligger andelen af dødfødte kalve på 6,1 hos økologerne og 5,8 procent hos konventionelle mælkeproducenter. Dødfødte kalve er især knyttet til kviekælvninger, hvor der dør op mod tre gange så mange kalve, som tilfældet er hos ældre køer.

Udviklingen i andelen af dødfødte kalve er vist i figur 1. Den faldende trend betyder, at dødeligheden ved fødsel nærmer sig branchens mål på 5,5 procent døde.

Figur 1. Dødfødte kalve i økologiske og konventionelle malkekælvbesætninger i perioden 2004–2014 (klik på figuren for stor udgave).

71 mælkeproducenter

I det aktuelle projekt om dødfødte øko-kalve har fem DLBR-konsulenter fra kvægbrugskontorerne i Syddansk Kvæg, Heden & Fjorden, Jysk Landbrugsrådgivning, Vestjysk Landboforening og Landbo Nord hver især besøgt cirka 15 økologiske mælkeproducenter med en høj andel dødfødte kalve. På besøget blev forhold på ejendommen, med mulig betydning for andelen af dødfødte kalve, gennemgået ud fra en tjekliste. Samtidig diskuterede besætningsejeren/ fodermesteren og rådgiveren det aktuelle management på bedriften, og hvordan det kunne påvirke antallet af dødfødte.

Pilen peger på flere ting

På de fleste bedrifter tegnede der sig et broget billede, og der kom som regel flere områder i spil, når det blev diskuteret hvor der kunne være noget at hente. På tværs af de 71 bedrifter tegnede der sig imidlertid et mønster, der viser, hvor der kunne være noget at hente på mange af bedrifterne. De typiske forbedringsområder mod færre dødfødte kalve er vist i boksen.

Fokus på mineraler – specifikt selen

Især kviernes mineralforsyning var et emne, som kom op under mange af besøgene. Og flere af de besøgte bedrifter havde erfareret, at problemet blev mindre efter de fik mineraltildelingen til kvierner sat i system. Det gjaldt især i sommerperioden, hvor mange tillægger mangel på selen en særlig betydning. På en del af besøgene blev der derfor diskuteret løsninger, som typisk omfatter bolus med selen eller sikring af kviernes mineralforsyning ved tildeling af mineralblanding på marken.

Energiniveau frem mod kælvning

Også fodringen frem mod kælvning var et forbedringsområde på mange af bedrifterne – og det var tilfældet hos både kælvkvier og goldkøer. Der tegner sig et billede af, at der generelt ikke er særlig godt styr på fodringen frem mod kælvning. Kun cirka halvdelen af besætningerne havde en foderplan til goldkøer og kælvkvier, og der var stor usikkerhed omkring, hvor meget energi dyrene fik i månederne frem mod kælvning.

Opstaldning af kvier

I næsten halvdelen af de besøgte besætninger var der basis for forbedringer af kælvkviernes opstaldning frem mod kælvning. En del steder diskuterede man muligheden for at opstalde kælvkvierner i en separat gruppe i goldkoafsnittet ved siden af goldkøerne. Også god planlægning og plads, som kan forebygge gruppeskift helt tæt på kælvning, blev diskuteret. Og det gjaldt også, hvordan kælvkvierner bedst muligt blev introduceret til de ældre køer.

Omkring kælvning

Opsyn ved kælvning kræver tid, og det skal være naturligt at kigge forbi kælvningsafsnittet. Desuden pegede en del af de besøgte bedrifter på, at procedurer og ansvar rundt om kælvning nok kunne være endnu mere klare. Derimod er der generel god rutine med at klare vanskelige kælvninger, mens tvillingefødsler hos næsten alle bliver udpeget som en forklaring på mange døde kalve hos ældre køer.

Opfølgning – også selv om det går godt

"Hos os har vi diskuteret, hvordan vi fastholder fokus på dødfødte kalve, selv om det periodevis går godt," sagde en af deltagerne i projektet. Og det udsagn afspejler, at nøgletallet "Antal dødfødte kalve" hele tiden bør have bevågenhed. Det gælder tilsvarende, at det management, som bringer tallet ned, skal fastholdes – også selv om bedriften er i en god periode med få dødfødte.

Tjekliste på LandbrugsInfo

I forbindelse med projektet har DLBR-rådgiverne og Videncentret for Landbrug, Økologi lavet tjekliste til at gennemgå forholdene på besætninger med mange dødfødte kalve. Listen ligger på www.landbrugsinfo.dk, og er et oplagt værktøj, hvis du – for eksempel under et besætningsbesøg af din rådgiver – vil have særlig fokus på at reducere antal dødfødte kalve på bedriften.

Typiske indsatsområder mod færre dødfødte kalve på økologiske malkekvægbedrifter:

- Opstaldning af kælvekvier frem mod kælvning
- Introduktion af kælvekvier til køerne
- Fodring af kvier og goldkøer i perioden frem mod kælvning – herunder energiniveau
- Forsyning med mineraler til kvier på græs - herunder specifikt selen
- For gamle eller for små kælvekvier
- Genetik med bedre indekser for fødsel og kælvning
- Kælvningsmanagement og tid til opsyn omkring kælvning
- Løbende opfølgning og fokus på antal dødfødte kalve

Et nyt projekt har derfor undersøgt, hvad de typiske indsatsområder er, hvis antallet af dødfødte kalve skal sænkes yderligere (klik på billedet for stor udgave).

Foto: Helle Sievertsen, Landbo-Thy